

ת"פ 33603/11/18 - מדינת ישראל נגד מוסדות "שערי ציון" בני ברק, מוסדות "שערי ציון" בני ברק, שמואל אלישיוב, מרדכי אילוז

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ת"פ 33603-11-18
13 פברואר 2024

לפני :

כב' השופטת דפנה חסון זכריה
מדינת ישראל
ע"י ב"כ: עו"ד חן אביטן
-
מוסדות "שערי ציון" בני ברק
1. מוסדות "שערי ציון" בני ברק
2. שמואל אלישיוב
3. מרדכי אילוז
ע"י ב"כ: עו"ד תומר הדס ועו"ד רון דינור

המאשימה:

הנאשמים:

החלטה

1. לפני בקשת הנאשמים לקבוע כי ההודאות שמסרו לחוקרת המאשימה בימים 9.7.17 (מא/4, חקירת הנאשם 3), ו- 10.7.17 (מא/5, חקירת הנאשם 2) אינן קבילות.

רקע כללי

2. בכתב האישום יוחסו לנאשמים ביצוע 183 עבירות של ביצוע ניכויים משכר העובדים שלא הועברו לקרן הפנסיה, לפי סעיפים 25א(א), 25ב(ג) ו- 26 לחוק הגנת השכר, התשי"ח - 1958.

3. לצורך בירור טענות הנאשמים בנוגע לקבילות הודאתם, התקיים ביום 3.12.23 משפט זוטא.

מטעם המאשימה העידו גב' הדר מוסאי, מפקחת המאשימה שגבתה את הודאות הנאשמים מושא בקשה זו (מא/4 ומא/5). מטעם הנאשמים העידו גב' ענבר הדר, מפקחת נוספת שעבדה במשרד הרווחה בזמנים הרלבנטיים לאישום, והנאשמים 2-3 בעצמם.

4. הנאשמים אינם חולקים על כך שקודם למסירת ההודאות יידעה אותם המאשימה בדבר זכותם להיוועץ עם עורך דין ולשמור על זכות השתיקה.

עם זאת, לטענתם, קודם למסירת הודאות אלה, ביום 4.4.17, נערך ביקור של מפקחי המאשימה במשרדי הנאשמת 1, במהלכו תישאלה המפקחת גב' ענבר הדר את הנאשם 3 בנוגע לאישומים שיוחסו לנאשמים בכתב האישום, מבלי שהעמידה אותו קודם לכן על זכותו להיוועץ עם עורך דין לשמור על זכות השתיקה, ולהמנע מהפללה עצמית (דוח הפעולה הוגש כראיה מטעם הנאשמים במסגרת משפט הזוטא, וסומן נ/3).

במסגרת תשאול זה, הפליל הנאשם 3 את עצמו ואת יתר הנאשמים, ושעה שהנאשמים 2 ו-3 מסרו את הודאותיהם לחוקרת המאשימה בימים 9.7.17 ו- 10.7.17 כבר היו בידי המאשימה ראיות מפלילות, שהושגו, כאמור, שלא כדין. בנסיבות אלה, כך לשיטת הנאשמים, לא היה עוד טעם מבחינתם בהכחשת החשדות כנגדם, ומשכך הודאותיהם נמסרו שלא באופן חופשי ומרצון.

5. מנגד טענה המאשימה, כי בקשת הנאשמים איננה מנומקת ומפורטת כנדרש, כי הודאות הנאשמים 2 ו-3 נגבו באופן חופשי ומרצון, וכי אין עילה לפסילתן.

דין והכרעה

6. על פי הדין, קבילותה של הודאה תיבחן בשני מסלולים: האחד, המסלול החקיקתי הקבוע בסעיף 12 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, לפיו הודיית חוץ של נאשם תהא קבילה כראיה נגדו, רק אם שוכנע בית המשפט כי ניתנה באופן חופשי ומרצון. המסלול השני לפסלות הודאה מבוסס על דוקטרינת הפסילה הפסיקית שהותוותה בפרשת יששכרוב (ע"פ 5121/98 טור' רפאל יששכרוב - התובע הצבאי הראשי סא(1) 461 (2006)), (להלן - **הלכת יששכרוב**).

7. בע"פ 4109/15 **ליאור מירז נגד מדינת ישראל** (9.7.17) סקר בית המשפט העליון את ההלכה ביחס לקבילות ולפסילת הודאת חוץ של נאשם, וכך הוא קבע:

"... ביסודו של דבר, לאחר הלכת יששכרוב, הותוו שני אפיקים לבחינת קבילותה של הודאת נאשם: האחד - מבחן סטטוטורי המעוגן בהוראת סעיף 12 לפקודת הקובעת כי הודאת חוץ של נאשם תהא קבילה רק מקום בו הוכח שההודאה הייתה "חופשית ומרצון", וזאת במטרה להגן, בעיקר, על זכותו של הנחקר לשלמות הגוף והנפש כמו גם על זכותו לאוטונומיה של הרצון החופשי ... ודוק: לא כל פגיעה בזכויות שהוזכרו תביא לשלילת קבילות הודאה, כאשר יש לבחון בכל מקרה לגופו האם אמצעי החקירה הפסולים שנקטו הביאו בפועל לפגיעה "משמעותית וחמורה" באוטונומיית רצונו ובחופש בחירתו של הנחקר במסירת הודאתו (הלכת יששכרוב, עמ' 520-522). רק מקום בו הגיעה רמת הפסלות כדי פגיעה "בצלם דמות האדם" של הנחקר, תיפסל ההודאה, מניה וביה, ללא בחינת ההשפעה המעשית על חופשיות רצונו של הנחקר."

השני - דוקטרינת הפסילה הפסיקתית שהתגבשה ועוגנה בהלכת יששכרוב, במסגרתה נתון לבית המשפט שיקול דעת לקבוע כי הודאה אינה קבילה מקום בו הגיע למסקנה כי זו הושגה שלא כדין וכי קבלתה כראיה במשפט תגרום לפגיעה מהותית בזכותו של הנאשם להליך הוגן (שם, עמ' 570-569; עניין מובארק, פסקה 39). יובהר, כי "מדובר בנוסחת איזון עקרונית השואפת להשגת פשרה ראויה בין מכלול הזכויות והאינטרסים הרלוונטיים לשאלת קבילותן של ראיות שהושגו שלא כדין, ובהם: חשיפת האמת העובדתית, הלחימה בעבריינות וכן ההגנה על שלום הציבור ועל זכויות נפגעי העבירה מחד גיסא; אל מול ההגנה על זכויות הנאשם ועל הגינות ההליך הפלילי וטוהרו מאידך גיסא" (הלכת יששכרוב, עמ' 569). בהקשר לכך יביא בית המשפט, בין שיקוליו, את אופייה וחומריתה של אי-החוקיות שהייתה כרוכה בהשגת ההודאה; את מידת ההשפעה שהייתה לאמצעי החקירה שאינו חוקי על אמינות ההודאה שהושגה; ואת הנזק והתועלת החברתיים הכרוכים בפסילת ההודאה (שם, עמ' 567-562). יודגש, כי עסקינן בדוקטרינת פסילה "יחסית", כך ש"לא כל סטייה מכללי החקירה ולא כל אמצעי שהופעל בחקירה, גם אם אינם מקובלים על בית המשפט, יביא לפסילת הראיה" (שם, עמ' 563).

8. כפי שכבר צוין, בענייננו, אין חולק כי טרם מסירת עדותם בפני גורמי האכיפה בימים 9.7.17 ו-10.7.17 (מא/4 ו-מא/5), הוזהרו הנאשמים 2 ו-3 כדין, הובהר להם כי הם רשאים להיוועץ עם עו"ד ולשמור על זכות השתיקה, וכי עומדת להם הזכות להימנע מהפללה עצמית.

9. כך אף עולה מהראיות שהונחו בפניי.

10. בפתח ההודאות שנגבו מהנאשמים נרשמה אזהרה, ומתחת לאזהרה זו, מופיעה חתימת והנאשמים. הנאשמים אף חתמו בסוף כל עמוד של ההודאה.

11. עיון בהודאות, בתוכן ובצורת התבטאותם של הנאשמים מעלה כי לא הופעל עליהם אמצעי לחץ כלשהו, וכי זו נמסרה באופן חופשי ומרצון. הנאשמים 2 ו-3 אף הודו במפורש במסגרת עדותם בבית הדין כי ההודעות נגבו מהם ללא הפעלת אמצעי לחץ כלשהו, וכך אף העידה גב' מוסאי, שגבתה את ההודאות.

12. טענתם העיקרית של הנאשמים היא כי יש לפסול את ההודאות מכח הלכת יששכרוב, מאחר שאלה לא נגבו באופן חופשי ומרצון נוכח הודאה קודמת שנמסרה על ידי הנאשם 3 במסגרת התשאל שערך גב' ענבר הדר ביום 4.4.17 (נ/3). אין בידי לקבל טענה זו.

13. ראשית, לא הוכח שהנאשמים 2-3 לא הוזהרו בתשאל שנערך בשטח ביום 4.4.17, כפי שנטען על ידם.

14. אלא שגם אם טענה זו היתה מוכחת, הרי שלכל היותר היה בכך כדי לפסול את הודאת הנאשם שנמסרה במסגרת אותו תשאל (אותה המדינה ממילא לא הגישה כראיה בהליך), ולא את עמוד 3

ההודאות המאוחרות יותר, מימים 9.7.17 ו-10.7.17.

בין המועד בו נערך התשאול הראשוני בשטח, ביום 4.4.27, לבין המועד בו נמסרו ההודאות המאוחרות אותן מבקשים הנאשמים לפסול כעת, חלף פרק זמן של למעלה משלושה חודשים. כפי שכבר צוין, טרם מסירת ההודאות הנאשמים הוזהרו כדין, ניתנה להם ההזדמנות להיוועץ בעו"ד, והוסבר להם כי הם רשאים לשמור על זכות השתיקה, ולהמנע מפני הפללה עצמית.

15. בנסיבות אלה, נותק הקשר הסיבתי בין ההודאה שנגבתה מהנאשם 3 ביום 4.4.17, להודאות שנגבו מהנאשמים כשלושה חודשים לאחר מכן, ולא ניתן לקבוע כי נשלל מהנאשמים חופש הבחירה, אגב הפעלת שיקול דעת, אם למסור הודאה, אם לאו, תוך פגיעה באוטונומיית רצונם החופשי (בענין זה ראו גם: ע"פ 7388/29 בן אוליאל - מדינת ישראל, 1.9.22).

16. הדברים נכונים בבחינת קל וחומר ביחס לנאשם 2, שלגביו לא נטען כי לא הוזהר קודם למסירת לתחקור הראשוני.

17. יתר על כן. בהלכת יששכרוף, בה תולים הנאשמים את יהבם, הוגבלה הדוקטרינה הפסיקתית לנסיבות בהן קבלת הראיה במשפט טוביל לפגיעה משמעותית וחמורה בזכות להליך פלילי הוגן.

מכאן, שאף לו הייתי קובעת כי נפל פגם בהתנהלות המאשימה שעה שלא העמידה את הנאשמים זכויותיהם הדיוניות, לרבות זכותם להיוועץ בעו"ד כבר בשלב התשאול הראשוני בשטח (ובשלב זה, כאמור, אינני קובעת כך) הרי שממילא לא שוכנעתי כי התנהלות זו עולה כדי פגיעה מהותית בזכות הנאשמים להליך פלילי הוגן, או בזכותם החוקתית לכבוד ולחירות, שיש בה כדי להצדיק את פסילת ההודאות.

18. לכל האמור יש להוסיף, כי בהלכת יששכוב אף נקבע כי יש לבחון אם במקרה הספיציפי השפיעה הפגיעה בזכויות על חופשיות רצונו של הנחקר, בכפוף לכלל כי פגיעה שלא כדין בזכות ההיוועצות בעורך דין אינה מובילה בהכרח לפסילת קבילותה של הודאה שנמסרה בחקירה, וברוב המקרים, היא משפיעה על משקלה בלבד. כפי שכבר צוין, סבורני כי המקרה שבפני אינו חורג מהכלל, ואינו מצדיק פסילת קבילות ההודאות.

19. נוכח כל האמור, ומשעה שאין חולק שההודאות אותן מבקשים הנאשמים לפסול לא נמסרו בכפיה, תוך הפעלת אמצעי לחץ כלשהו או תוך נקיטה באמצעים פסולים, אני קובעת כי הודאות הנאשמים מימים 9.7.17 ו-10.7.17 (מא/4 ומא/5) נגבו כדין, ועל כן הן קבילות כראיה בהליך.

20. עם זאת, הצדדים יהיו רשאים לשוב ולהעלות טענותיהם בנוגע למשקלן של הודאות אלה, במסגרת הסיכומים שיוגשו בתום ההליך, ואלה תידונה במסגרת הכרעת הדין.

סוף דבר

.21 הבקשה נדחית.

.22 נקבע להמשך שמיעת הראיות ליום 28.5.24 בשעה 10:30.

ניתנה היום, ד' אדר א' תשפ"ד, (13 פברואר 2024), בהעדר הצדדים ותישלח אליהם.